

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

Per 1 juli 2013 gelden er nieuwe regels gelden voor zowel open als gesloten bodemenergiesystemen. Deze regels zijn opgenomen in het zogenaamde Wijzigingsbesluit bodemenergiesystemen, kortweg WBBE genoemd. Dat heeft gevolgen voor de gebruikers van dergelijke systemen maar ook voor het bevoegd gezag. Voor de open systemen is de provincie bevoegd gezag en voor gesloten systemen de gemeente. Hierna wordt ingegaan op de nieuwe taken die het Wijzigingsbesluit met zich meebrengt voor gemeenten. Deze nieuwe taken vragen o.a. om extra kennisontwikkeling en een efficiënte organisatie rondom dit onderwerp binnen de gemeente/regionale uitvoeringsdienst.

Structuur van het WBBE

Met het WBBE worden zeven amvb's gewijzigd, te weten:

- Activiteitenbesluit milieubeheer (Barim)
- Besluit bodemkwaliteit (Bbk)
- Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi)
- Besluit lozing afvalwater huishoudens (Blah)
- Besluit omgevingsrecht (Bor)
- Waterbesluit
- Besluit hernieuwbare energie (geen inhoudelijke gevolgen voor bodemenergiesystemen).

Nieuwe taken gemeente per 1 juli 2013

De gemeente/regionale uitvoeringsdienst is per 1 juli 2013 bevoegd gezag geworden voor de gesloten systemen. De gemeente heeft daarbij de volgende nieuwe taken gekregen:

1. De gemeente ontvangt en behandelt een melding voor gesloten systemen die vanaf 1 juli 2013 worden geïnstalleerd. Registratie van de melding is niet verplicht, maar wel verstandig. Ten behoeve van de registratie is

het Landelijk Grondwater Register gereed gemaakt (LGR). Het LGR is nu ook voor gemeenten toegankelijk. Zie voor meer informatie over registratie [de factsheet registratie](#)).

2. Het kan zijn dat naast de melding ook een OBM (omgevingsvergunning beperkte milieutoets) is vereist. Dit is een vergunning op grond van de Wabo, waaraan geen voorschriften kunnen worden verbonden. Deze vergunning kan worden verleend of geweigerd (ja/nee toets). Weigeringsgronden zijn interferentie en ondoelmatig gebruik van bodemenergie. Zie voor de toetscriteria OBM de [BUM Bodemenergie deel 2 voor gemeenten](#) (Besluitvorming uitvoeringsmethode).

3. Toezicht en handhaving. Omdat de gemeente bevoegd gezag is geworden voor de gesloten systemen is zij ook belast met het toezicht en de handhaving. Er moet toezicht worden gehouden op de naleving van wettelijke verplichtingen en opsporing van strafbare feiten. Een andere taak is het opleggen van bestuursrechtelijke sancties na constatering van overtredingen van wettelijke verplichtingen. Handhaving tijdens de aanleg en tijdens het in werking hebben van het systeem is uitgewerkt in de [HUM Bodemenergie deel 2](#) voor gemeenten (Handreiking uitvoeringsmethode).

Nieuwe bevoegdheden gemeente per 1 juli 2013

Aan het WBBE liggen twee sturingsmotieven ten grondslag: het doelmatig gebruik van bodemenergie en bescherming van de bodem (duurzaam gebruik van de bodem). Alleen op basis van deze motieven kan worden gestuurd met de instrumenten die het WBBE biedt.

Daarnaast kan het gewenst zijn om vanuit het bredere perspectief van de ruimtelijke ordening van de ondergrond, te sturen in de locatiekeuze van bodemenergiesystemen, in relatie tot andere gewenste functies van de

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

ondergrond. Hiervoor moet het instrumentarium van de ruimtelijke ordening worden ingezet, of andere instrumenten binnen het domein van de fysieke leefomgeving.

1. De gemeente kan sturen in het gebruik en plaatsen van gesloten systemen door interferentiegebieden aan te wijzen.
2. Het bevoegd gezag kan beleidsregels opstellen die het bij de vergunningverlening hanteert. In die beleidsregels kan worden aangegeven welke locaties, diepten, typen systemen en vormen van beheer in het gebied de voorkeur hebben, gegeven de gebiedsspecifieke omstandigheden.
3. Aan de beleidsregels kan een masterplan of een document ten grondslag worden gelegd, waarin een integrale gebiedsvisie wordt gegeven op het gebruik van de ondergrond in het algemeen en bodemenergie in het bijzonder.
4. De gemeente kan maatwerkvoorschriften stellen voor gesloten systemen in bijzondere situaties.

Het WBBE meer ingezoomd

Wat wordt met interferentie bedoeld?

Bodemenergiesystemen hebben een thermisch invloedsgebied. Hier treedt verwarming of afkoeling van de bodem (inclusief grondwater) op. Dit kan variëren van tientallen meters (open systemen) tot enkele meters (individuele gesloten systemen). In gebieden waar bodemenergiesystemen in elkaars nabijheid worden geïnstalleerd, kunnen invloedsgebieden elkaar overlappen, negatieve interferentie. Hierdoor vermindert het energierendement van de desbetreffende bodemenergiesystemen. Uitzondering is positieve interferentie wanneer warme of

koude bronnen van verschillende systemen bij elkaar in de buurt liggen.

In het WBBE zijn bepalingen opgenomen die bij wijze van basisbescherming het veroorzaken van ongewenste interferentie verbieden.

Wanneer interferentiegebied aanwijzen?

Dat kan per gemeenten verschillen en vraagt maatwerk. Voorbeelden kunnen zijn; vrijhouden van bepaalde watervoerende pakketten voor open systemen, aanleg van woonwijken met voorkeur vanuit gemeente voor bepaalde (collectieve) systemen. Het rechtsgevolg van de aanwijzing is dat alle gesloten systemen een OBM krijgen. De enige grondslag voor het aanwijzen van interferentiegebieden is ter voorkoming van interferentie tussen gesloten of open bodemenergiesystemen onderling of anderszins ter bevordering van een doelmatig gebruik van bodemenergie. De criteria die bij de afweging van doelmatig gebruik kunnen worden meegenomen, zijn: locatiekeuze, diepte, type systeem, energiebalans en energierendement. Een visie op doelmatig gebruik kan worden uitgewerkt in een ruimtelijke zoning, zowel horizontaal als verticaal (diepte). Daarbij kunnen ook voorkeuren voor bepaalde typen systemen (individueel of collectief, open of gesloten, grote of kleine systemen) worden vastgelegd. Deze keuzen moeten dus wel worden beargumenteerd op basis van doelmatig gebruik van bodemenergie. Dit laatste aspect omvat ook negatieve interferentie met andere bodemenergiesystemen, maar niet tevens negatieve interferentie met andere bestemmingen en functies van de bodem, zoals gevolgen van een verdiept aangelegde weg of bronbemaling op een open bodemenergiesysteem, en omgekeerd of overwegingen die te maken hebben met duurzaamheid of bescherming van de bodem.

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

Het aanwijzen van interferentiegebied heeft alleen toegevoegde waarde als er ook beleid(sregels) door de gemeenten wordt opgesteld. De beleidsregels zijn gekoppeld aan de bevoegdheid tot vergunningverlening en niet aan de aanwijzing van het interferentiegebied. Er kunnen dus ook beleidsregels worden vastgesteld ten behoeve van verlening van een OBM voor grote gesloten bodemenergiesystemen (ook buiten interferentiegebieden) of een watervergunning voor open systemen. In die beleidsregels kan worden aangegeven welke locaties, diepten, typen systemen en vormen van beheer in het gebied de voorkeur hebben, gegeven de gebiedsspecifieke omstandigheden. De OBM aanvraag wordt dan tevens aan deze beleidsregels getoetst.

Een voordeel voor gemeenten is dat zij door de aanwijzing van het interferentiegebied meer regie krijgt op het gebruik van de ondergrond, met name om het beginsel 'Wie het eerst komt, het eerst pompt' te doorbreken. Door een betere ordening van bodemenergiesystemen kan een doelmatiger gebruik van bodemenergie worden bewerkstelligd. De gemeente kan bovendien vooraf rekening houden met omstandigheden die de goede werking van bodemenergiesystemen kunnen verstoren, zoals cumulatie van koudeoverschotten van een groot aantal kleine bodemenergiesystemen die men op korte afstand van elkaar wil installeren. De gemeente kan ook rekening houden met toekomstige bodemenergiesystemen die beleidsmatig de voorkeur hebben omdat hierdoor doelmatiger gebruik van bodemenergie kan worden gemaakt.

Heeft de gemeente één of meerdere interferentiegebieden aangewezen dan moet een toekomstige melder of vergunningaanvrager hiervan op de hoogte worden gesteld vóórdat hij de melding cq. vergunningsaanvraag indient. Zou dit niet gebeuren dan weet de indiener immers niet

of hij een OBM-vergunningsaanvraag moet indienen of kan volstaan met een melding.

Als er interferentiegebieden zijn aangewezen dient dit door de gemeente zelf te worden ingeregeld in de lokale beheeromgeving van de vergunningcheck van het Omgevingsloket online (OLO). Het gaat hierbij om een link naar een kaart met de ligging van de interferentiegebieden (in de toekomst zal hier een landelijke kaartlaag voor beschikbaar zijn op de website wkotool.nl) en andere relevante informatie voor plaatsing van systemen in interferentiegebieden (bijvoorbeeld een link naar beleidsregels). Pas als dit door de gemeente is ingeregeld, krijgt de gebruiker van het Omgevingsloket hier vragen over in de vergunningcheck.

De vraag die vervolgens voor de gebruiker van het Omgevingsloket online zichtbaar wordt, is een standaard geprogrammeerde vraag gebaseerd op het opgeven van specifieke vrijstellingsregels, namelijk: "Zijn één of meerdere van de onderstaande gemeentelijke vrijstellingsregels op uw situatie van toepassing?". Omdat bij interferentiegebieden geen sprake is van vrijstellingsregels, maar juist van beperkingen is het denkbaar dat dit bij gebruikers van het Omgevingsloket online vragen oproept.

Masterplan

Aan de beleidsregels kan een masterplan of een document ten grondslag worden gelegd, waarin een integrale gebiedsvisie wordt gegeven op het gebruik van de ondergrond in het algemeen en bodemenergie in het bijzonder. In een masterplan kan het gebruik van bodemenergie worden afgestemd op andere functies van de ondergrond in het gebied. Een masterplan is vormvrij. Het plan kan ook de vorm hebben van een structuurvisie ondergrond in de zin van Wro. Zie voor een stappenplan om te komen tot een masterplan de [handreiking masterplannen bodemenergie](#).

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

Afstemming tussen gemeente en provincie

Voor open en gesloten systemen zijn verschillende instanties bevoegd gezag. Indien in een gebied zowel open als gesloten systemen worden verwacht kan interferentie optreden tussen bodemenergiesystemen waarvoor verschillende bestuursorganen bevoegd gezag zijn. In dat geval moeten de beleidsregels die deze bestuursorganen hanteren goed worden afgestemd. Anders kunnen er bij het nemen van toestemmingsbesluiten inconsistenties ontstaan.

Algemene regels

Als een melding is gedaan of de OBM is verleend, mag het systeem worden aangelegd en zijn de algemene regels van het Barim (gesloten bodemenergiesystemen binnen inrichtingen) of het Blbi (gesloten bodemenergiesystemen buiten inrichtingen) van toepassing. De OBM geeft dus toestemming om het systeem aan te leggen. Als deze toestemming is verleend, valt het systeem verder onder de algemene regels. De algemene regels bieden een algemeen beschermingsniveau voor heel Nederland dat is gericht op de bescherming van bodem en water en de bevordering van een doelmatig gebruik van bodemenergie, met inbegrip van het voorkomen van negatieve interferentie. In bijzondere situaties (retourtemperatuur en energiebalans) wordt de mogelijkheid geboden om maatwerkvoorschriften te stellen (aangevraagd of ambtshalve) om het algemene beschermingsniveau aan te passen aan de individuele situatie. Hiermee kan worden afgeweken van de standaardbepalingen van het Barim en het Blbi als het bevoegd gezag daarmee heeft ingestemd. Voor gesloten bodemenergiesystemen geldt dus een uitputtende regeling van het algemene beschermingsniveau, waarop geen

aanvullende regels mogelijk zijn, tenzij deze regels met een ander motief zijn gesteld.

Daarnaast kan er nog wel andere regelgeving van toepassing zijn, die bovenop de algemene regels gelden. Denk daarbij aan de Provinciale Milieuverordening (PMV) waarin een bijzonder beschermingsniveau ten behoeve van het grondwater kan worden gesteld, maar ook bijvoorbeeld regels ten aanzien van archeologie (bestemmingsplan).

Voor zowel open als gesloten systemen gaan (grotendeels dezelfde) algemene regels gelden.

Hieronder wordt kort ingegaan op de inhoudelijke voorschriften:

Energiebalans (maatwerk mogelijk)

Ten behoeve van duurzaam gebruik van de ondergrond is het belangrijk dat het relatief koele grondwater in de bodem blijft behouden om ook in de toekomst het grondwater voor koeling te kunnen gebruiken. Uit het onderzoeksprogramma [`Meer met Bodemenergie'](#) is gebleken dat afkoeling van het grondwater met een paar graden, door het toestaan van een koudeoverschot bij bodemenergiesystemen, acceptabel is. In het WBBE is daarom alleen nog vereist dat eens per vijf jaar een eventueel tussentijds opgetreden warmteoverschot moet zijn weggewerkt. Alleen indien daartoe in bijzondere situaties aanleiding bestaat, kunnen B&W (voor gesloten systemen) dan wel Gedeputeerde Staten (GS) (voor open systemen) vereisen dat ook het koudeoverschot wordt beperkt of zelfs geheel verboden door in individuele gevallen een maatwerkvoorschrift te stellen of een voorschrift in de watervergunning op te nemen. Er is dan een bepaalde mate van regeneratie nodig. Dit kan dus voor gesloten systemen per systeem via een maatwerkvoorschrift worden uitgewerkt. Tijdens de beheerfase moet de hoeveelheid aan de bodem toegevoegde warmte en koude worden gemonitord. Dit geldt voor alle

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

systemen, zowel open als gesloten, met uitzondering van de gesloten systemen bij individuele woningen.

Bij kleine gesloten systemen (anders dan bij individuele woningen) moeten de gegevens 10 jaar worden bewaard en hoeven niet te worden gerapporteerd aan het bevoegd gezag.

Bij grote gesloten systemen en alle open systemen moeten de gegevens elk jaar, binnen drie maanden na afloop van het kalenderjaar, worden gerapporteerd aan het bevoegd gezag. Voor gesloten systemen is de mogelijkheid van een plan van aanpak niet opgenomen in de regelgeving maar de gemeente kan wel handhavend optreden bij geconstateerde overtreding van de randvoorwaarden met betrekking tot de energiebalans, volgend uit de algemene regel of in bijzondere gevallen het maatwerkvoorschrift.

Retourtemperatuur (maatwerk mogelijk)

Bij gesloten systemen: vloeistof: min -3 graden en max 30 graden

Maatwerk: > 30 graden mogelijk.

Energierendement

Het energierendement is een van de belangrijkste aandachtspunten bij het ontwerpen en gebruiken van bodemenergiesystemen. Dit bepaalt namelijk de mate van besparing op het gebruik van fossiele energiebronnen en daarmee of de kosten van het systeem worden terugverdiend via besparingen op de energie- en gasrekening.

Er worden geen eisen gesteld aan welk energierendement een bodemenergiesysteem ten minste moet leveren.

Het rendement van een bodemenergiesysteem wordt vastgesteld door de Seasonal Performance Factor (SPF) te berekenen. De SPF geeft weer hoeveel nuttige energie een bodemenergiesysteem levert ten opzichte van de energie die nodig is om het bodemenergiesysteem te laten functioneren. Dit is het energierendement

van het bodemenergiesysteem. De SPF moet worden vermeld bij de melding die ten behoeve van het installeren van een bodemenergiesysteem wordt gedaan. Hoewel er niet wordt getoetst op de SPF, behoudens bij beleidsregels, wordt echter wel tijdens het in werking zijn van een bodemenergiesysteem de SPF gemonitord. In de [wijzigingsregeling van 22 augustus bij het WBBE](#) wordt aangegeven op welke wijze de SPF van een bodemenergiesysteem wordt berekend.

Een bodemenergiesysteem is een onderdeel van een keten, die ook het gebouw en het gebruik van het gebouw omvat. Met het WBBE is het alleen mogelijk te sturen op het ondergrondse en bovengrondse tot en met de energiecentrale energierendement van het bodemenergiesysteem.

Gemeenten hebben de mogelijkheid om minimale rendementseisen op te nemen in de beleidsregels die het toetsingskader vormen voor de OBM voor het installeren van een gesloten bodemenergiesysteem. Ze kunnen deze rendementseisen afstemmen op type systemen die de voorkeur hebben en lokale omstandigheden.

Interferentie

Voor het installeren van een gesloten bodemenergiesysteem moet in de melding die daarvoor moet worden gedaan op grond van het Barim of het Blbi worden onderbouwd dat geen negatieve interferentie met andere bodemenergiesystemen kan optreden. Het gaat daarbij om interferentie met zowel gesloten als open bodemenergiesystemen. In [bijlage 2 bij de BUM en HUM BE voor gemeenten](#) zijn handvatten opgenomen voor het bepalen van mogelijke interferentie tussen kleine gesloten systemen onderling. In alle andere gevallen is een uitgebreide onderbouwing nodig. Voor gesloten systemen kunnen geen maatwerkvoorschriften ten aanzien van interferentie worden verbonden. In

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

beleidsregels ten behoeve van de Obm verlening bij grote gesloten systemen of gesloten systemen binnen interferentiegebieden kan hieraan wel verdere invulling worden gegeven.

Circulatievloeistof/lekkage

Bij gesloten systemen wordt er in de afgesloten lussen over het algemeen water met glycol (antivries) gebruikt. In het WBBE worden geen specifieke eisen aan de vloeistoffen in de gesloten systemen gesteld. Wel is in opdracht van het ministerie van IenM door het RIVM onderzoek uitgevoerd naar de verschillende koelvloeistoffen ([zie rapport RIVM](#)). Daarnaast is in het WBBE geregeld wat te doen bij een vermoeden van lekkage. De vloeistof moet dan direct worden verwijderd.

Bij grote gesloten systemen, waarbij grote hoeveelheden vloeistof worden opgeslagen in buffertank, wordt druk van systeem continu gemeten en voorzieningen toegepast waarmee drukverlagingen kunnen worden gesignaleerd. Met deze maatregelen wordt een verwaarloosbaar bodemrisico gerealiseerd.

Treedt er onverhoopt toch verontreiniging op door lekkage, dan is de Wet bodembescherming van toepassing (art. 13 Wbb zorg- en herstelplicht)

Buitengebruikstelling

Om beschadiging van waterscheidende bodemlagen te voorkomen, mag het ondergrondse deel van een bodemenergiesysteem na beëindiging van het gebruik niet worden verwijderd. De buizen moeten zodanig met waterondoorlatend materiaal worden gevuld dat de werking van de afsluitende lagen zoveel mogelijk wordt hersteld. Hoe dit moet gebeuren is aangegeven in de [SIKB BRL richtlijn 2100](#) Mechanisch boren en onderliggende protocollen. Het is niet nodig eisen te stellen met betrekking tot warmte- of koudebellen die na de buitengebruikstelling in de bodem

achterblijven. Doordat geen warmte of koude meer wordt toegevoegd doven deze bellen geleidelijk uit.

Monitoring

Deze regels zien op de monitoring van bodemenergiesystemen in de gebruiksfase. Ten behoeve van de handhaving van de algemene regels dienen eigenaren van bodemenergiesystemen verschillende gegevens te monitoren en te registreren. Dit zijn:

- de temperatuur van vloeistof in retourbuis/retourwater
- de hoeveelheid aan de bodem toegevoegde warmte en koude
- het jaarlijkse energierendement (SPF)

Gesloten systeem in afzonderlijke woningen hoeven deze gegevens niet te monitoren. Gesloten systemen > 70 kW en open systemen moeten rapporteren binnen drie maanden na afloop van elk kalenderjaar aan bevoegd gezag. Gesloten systemen < 70 kW: tenminste 10 jaar in inrichting bewaren.

Registratie

De registratie van meldingen van nieuwe en bestaande systemen is niet wettelijk geregeld. Ten behoeve van de registratie is het Landelijk Grondwater Register gereed gemaakt (LGR). Het LGR is nu ook voor gemeenten toegankelijk. Voor meer informatie over de registratie van gesloten bodemenergiesystemen zie factsheets [Link Burgers](#) en [Link Gemeenten](#)

Kwaliteitsborging

Een goed ontwerp, een juiste aanleg en exploitatie van bodemenergiesystemen vraagt om deskundigheid. Aantasting en verontreiniging van de bodem moet worden voorkomen en een optimale energiebalans dient te worden gerealiseerd. Om deze deskundigheid te borgen, zijn in het Besluit bodemkwaliteit en de onderliggende Regeling bodemkwaliteit een aantal werkzaamheden die samenhangen met het ontwerp, de

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

aanleg en de exploitatie benoemd die alleen door erkende bedrijven, zoals de installateur, het boorbedrijf of de aannemer mogen worden uitgevoerd. Een opdrachtgever of initiatiefnemer mag deze werkzaamheden alleen uitbesteden aan deze erkende bedrijven.

Het uitvoeren van mechanische boringen voor de aanleg van het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem moet nu al door erkende bedrijven worden uitgevoerd. De wijze waarop de uitvoering van mechanische boringen moet worden uitgevoerd, is vastgelegd in de [BRL SIKB 2100](#), 'Mechanisch boren' en de daaraan gekoppelde protocollen en normen.

Voor overige werkzaamheden kan per 1 oktober 2013 een erkenning worden aangevraagd. Er geldt hierbij een overgangstermijn van 1 jaar. Dit betekent dat de werkzaamheden vanaf 1 oktober 2014 alleen nog door erkende bedrijven mogen worden uitgevoerd. Voor de deelactiviteiten zoals het ontwerp, de realisatie en het beheer en onderhoud van bodemenergiesystemen zijn certificatie-richtlijnen en protocollen ontwikkeld. Voor het ondergrondse deel van het bodemenergiesysteem zijn dit de BRL SIKB 11000, voor de algemene kwaliteitseisen, en protocol 11001, voor de technische uitvoeringseisen. Voor de energiecentrale (het bovengrondse deel) van het bodemenergiesysteem is dit de BRL KBI 6000 (de onderdelen 6000-00 en 6000-21).

Een erkenning wordt, namens de minister van Infrastructuur en Milieu, afgegeven door Bodem+. De basis voor een erkenning is een certificaat dat wordt gebaseerd op een beoordelingsrichtlijn en protocollen. Op de webpagina [Kwalibo van Bodem+](#) staat meer informatie over erkenningen en certificering. Op de webpagina van [SIKB](#) en [KBI](#) staat

meer informatie over beoordelingsrichtlijnen en protocollen. De Inspectie voor de Leefomgeving en Transport is bevoegd gezag voor toezicht en handhaving van de erkenningsregeling.

Lozingen

Bij gesloten systemen komt er bij de aanleg (spoel)water vrij. Doorspoelen voor regulier onderhoud is bij gesloten systemen niet aan de orde. Het is dus niet mogelijk dat ook een gesloten systeem moet lozen tijdens de gebruiksfase. Men moet dan constateren dat er sprake is van een open systeem.

Het boorspoelwater dat vrijkomt bij de aanleg van gesloten systemen bevat vaak water met additieven (Bentoniet, cellulosepolymeren (= tandpasta)).

In dit soort situatie zal sprake zijn van een lozing met beperkte hoeveelheid water (met toevoegingen). Deze lozingen zijn over het algemeen toegestaan (zorgplicht). De voorkeursroute is de lozing op vuilwaterriool of **op** de bodem (dijkjes). Voor lozingen op het oppervlaktewater is een vergunning van de waterbeheerder nodig. Het lozen van dit water in het schoonwaterriool is verboden.

Zie voor meer informatie de [handreiking lozingen](#) bij bodemenergiesystemen.

Toezicht en handhaving

De melding, installatie, gebruik en het beheer van bodemenergiesystemen kent talloze aspecten waarop gehandhaafd kan worden. In de Handreiking Uitvoeringsmethode (HUM) wordt met behulp van toetslijsten aangegeven hoe en op welke aspecten gecontroleerd kan worden. Sommige aspecten zijn lastig te handhaven zoals het controleren van de energiebalans. Daarnaast is ook de Inspectie Leefomgeving en Infrastructuur (ILT) bevoegd tot het handhaven van de erkenningsplicht. Het verdient daarom aanbeveling afspraken te maken over een bepaalde handhavingstrategie.

De [HUM](#) is te downloaden via www.sikb.nl.

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

Helpdesk

Voor vragen over het WBBE of voor het melden van uitvoeringsknelpunten kunt u terecht bij de [helpdesk van Bodem+](#).

Type afvalwater	kenmerken	Voorkeursvolgorde lozing
Spoelwater ten gevolge van de aanleg van een gesloten of open systeem	Bij de aanleg een eenmalige relatief kleine hoeveelheid water met bentoniet en polymeren	<ol style="list-style-type: none">1. Vuilwaterriool2. Op de bodem3. Overige routes
Spoelwater ten gevolge van het ontwikkelen en onderhouden van open systemen	In de gebruiksfase herhaaldelijk grote hoeveelheden lokaal grondwater	<ol style="list-style-type: none">1. In de bodem2. Oppervlaktewater3. Schoonwaterriool4. Vuilwaterriool5. Externe verwerker

Inhoudelijke toetsing (alleen bij Omgevingsvergunning beperkte milieutoets)

- Bedenk dat vooral in kleinere gemeenten de aantallen OBM's voor gesloten systemen zeer beperkt zullen zijn (enkele per jaar).
- Bepaal wie de melding ontvangt en de toetsing van OBM gaat uitvoeren (wie bij gemeente/Omgevingsdienst). Bij sommige gemeenten gaan de meldingen naar de RUD en de vergunningaanvragen naar de gemeente. Dat vraagt onderlinge uitwisseling van gegevens.
- Regel afstemming met andere afdelingen en provincie (energie, RO, PMV).
- Zorg voor opleiding/instructie medewerkers (BUM Bodemenergiesystemen deel 2 voor gemeenten vormt een goede basis).

Checklist invulling rollen gemeente: Front-office (beantwoorden van vragen van burgers en bedrijven)

- Instrueer klantcontactcentrum en zorg voor foldermateriaal en/of informatie op de eigen website over bodemenergie en het Wijzigingsbesluit. Zie de website allesoverbodemenergie.nl voor diverse factsheets die u kunt gebruiken.
- Wijs op mogelijk andere relevante regelgeving:
 - Bestemmingsplan: bijv. archeologie
 - Milieubeschermingsgebieden (Provinciale milieuverordening)
 - Precario: bij bodemlussen in openbare grond
- Verstrek eventueel informatie over subsidiemogelijkheden.

Toezicht en handhaving

- Bepaal wie/welke afdeling toezicht en handhaving op zich neemt.
- Toezicht en handhaving moeten zowel plaatsvinden bij aanleg, tijdens het gebruik als bij beëindiging van gesloten systemen. Werk dit planmatig uit.
- Betrek ook andere instanties (bijv. controleurs energiebedrijven) bij

Bodemenergiesystemen

Wet en regelgeving gemeenten

signaleren van illegale (niet gemelde) gesloten systemen.

- Zorg voor opleiding/instructie medewerkers (HUM Bodemenergiesystemen vormt een goede basis).

Beleidsvorming

- Neem eventueel initiatief om bestaande gesloten systemen vrijwillig te laten melden bij de gemeente.
- Maak afspraken over betrokkenheid bij planvorming i.v.m. voorkomen interferentie. Meldingen komen veelal binnen bij de vergunningafdeling. Het maken van beleid en/of het aanwijzen van interferentiegebieden, vindt doorgaans plaats bij de afdeling bodembeleid. Indien er beleid voor bodemenergiesystemen is opgesteld, dient dit ook terug te worden gekoppeld aan de afdeling vergunningen.
- Wijs indien nodig interferentiegebieden aan en werk beleidsregels uit.